

У суботу, 7. фебруара, Ивица Дачић, председник СПС-а, коначно се одредио према Статуту Војводине. Он је рекао да "СПС није против аутономије Војводине, али јесте против стварања државе у Србији". Дачић је најавио да "СПС неће гласати ни за шта што би кршило Устав". Да би био прецизан на шта тачно мисли, он је "подсетио да је СПС одавно јавно исказала своје незадовољство предлогом Статута" [1](#).

Дачићево оглашавање прекинуло је агонију СПС-а, насталу због подршке овом документу. Тај папир, који је израдио новосадски огранак ДС-а, а уз суфлирање Чанковог ЛСВ, одмах је оцењен као аутономашко-сецесионистичка платформа за разбијање Србије [2](#). Али, супротно Дачићевој тврдњи да је "СПС одавно јавно исказала своје незадовољство предлогом Статута", СПС је, заправо, кроз изјаве својих функционера, изричито подржавао овај аутономашко-сецесионистички акт. Та подршка је пре свега долазила из уста Душана Бајатовића, председника Покрајинског одбора СПС-а.

То се најбоље види из наслова који су давани Бајатовићевим изјавама: "Бајатовић: Није сепаратизам што желимо јаку Војводину" (11. септембар 2008) [3](#), "Бајатовић: Сепаратизам неће бити оверен" (19. септембар 2008)

[4](#)

, "Бајатовић: Не постоје елементи сепаратизма у Статуту Војводине" (23. септембар 2008)

[5](#)

, "Душан Бајатовић: Статут Војводине не растура Србију" (4. фебруар 2009)

[6](#)

, итд. Од самог почетка, дакле, па до само три дана уочи Дачићеве преломне изјаве, Бајатовић је био на челу кампање за анестетизирање јавности у вези овог Статута. Погледајмо само неке његове типичне изјаве, погледајмо шта су оне садржавале, па ћемо видети колико је тачно да је "СПС одавно јавно исказала своје незадовољство предлогом Статута".

Бајатовић као аутономашки "спин доктор"

"Нови статут АПВ није и не може бити сепаратистички документ", објашњавао је, тако, Бајатовић [7](#). "У њему су напосто описане изворне надлежности које гарантује највиши правни акт Србије и ја не видим како би се то оне могле претворити у некакав институционализовани сепаратизам" [8](#). Дакле, Бајатовић је овде, најпре, тврдио да постоје некакве "изворне надлежности" АПВ, које су обновљене Статутом. То је типична аутономистичка концепција, по којој није изворно суверена Србија, већ Војводина. По тој, ЛСВ концепцији, новим Статутом Србија само "враћа" ("исправља") оно што је Војводини самовољно "узела" 1988. А то су управо Бајатовићеве "изворне надлежности" АПВ.

Међутим, таква Чанак-Бајатовићева концепција "изворних надлежности" директно је противуставна. Јер, по Уставу Србије, суверена је искључиво република и само она има "изворне надлежности". То се јасно види из члана 182. Устава у коме изричито стоји: "Нове аутономне покрајине могу се оснивати, а већ основане укидати или спајати по поступку предвиђеном за промену Устава" (тј. уставним референдумом, спроведеним на целој територији Републике Србије). Дакле, не постоји никакво "изворно" или "историјско" право било ког дела територије Србије на аутономију. Јер, чак се и "већ основане покрајине" могу укидати одлуком суверена, тј. грађана Србије.

Такође, у члану 178 Устава лепо пише: "Република Србија може законом поверити аутономним покрајинама поједина питања из своје надлежности". Дакле, немају покрајине никакве "изворне надлежности", које онда преносе на Србију, као што то замишљају Бајатовић и његов саборац у овој ствари, Чанак. Баш обрнуто, Србија је једина која има изворне надлежности, па их онда преноси на поједине покрајине, и то онолико колико жели, посебним законима и свакој понаособ.

Посебно је гротескна Бајатовићева тврдња, из исте изјаве, да он "не види како би се оне (тј. `изворне надлежности` – А. С) могле претворити у некакав институционализовани сепаратизам". Да је Бајатовић уопште прочитао Статут, видео би да њиме Војводина добија практично све одлике суверене државе (осим војске и полиције). У споју са идејом да је реч о "изворним надлежностима", само је питање времена када ће и тај један, преостали корак до "Независне државе Војводине", како свој циљ дефинишу војвођански сецесионисти [9](#), бити начињен. Статут Војводине, што виде чак и правни лаици, и на симболичком и на институционалном плану ствара својеврсни „корпус сепаратум” на тлу државе Србије. Одвојене институције даће одвојене елите, а одвојене елите брзо ће, по црногорском моделу, дати одвојене идентитете. Свака установа тежи

да се испуни садржајем. А сецесионистичке установе, установе које су направљене тако да од самог почетка воде одвајању и непријатељству, врло брзо ће се испунити сецесионистичким садржајем. То ће бити без обзира на то каква су садашња савезништва, лична или партијска. И без обзира на то шта Бајатовић види, или не, шта он жели, или не жели.

Тешећи Србе да примена овог статута "неће болети", Бајатовић употребљава и стари аутономашки аргумент типа "неће ваљда војвођански Срби да се одвајају од Србије?" [10](#). Тај аргумент је заиста неозбиљан и већ више пута одбачен као пуки реторички трик [11](#).

Наиме, историјско искуство нас је убедљиво подучило да "већина од 67 одсто Срба" очас посла може да постане "референдумска мањина". Довољно је само да се, рецимо, по монтенегринском моделу, кроз званичне медије рашири идентитет „Војвођана“, какав налазимо на различитим аутономашким сајтовима. Тај идентитет, као што сам исцрпно описао на другом месту [12](#)

, већ сада се развија искључиво на антисрбијанској, односно антисрпској основи. А ако се и званични покрајински медији, који ће новим статутом добити "институционалну независност од Републике", упрегну у иста кола причом о "војвођанској самобитности" и "србијанској експлоатацији", лако ће се поколебати оних десетак, петнаестак посто Срба, колико још треба напабирчити да би успео "референдум о самосталности".

Чак и ако тај део не буде довољан, ту су и друга манипулативна средства, која такође познајемо из црногорског искуства. Рецимо да се, по естонском моделу, изврши ревизија бирачког права. Бајатовићеве "изворне институције" лако могу да одлуче да "војвођанско бирачко право" добију само они грађани који су у Војводини живели до 1990, или до 1945, или још боље до 1918. (одн. њихови потомци). Затим се, такође на основу Бајатовићеве "изворне суверености", уприличи референдум, све уз европске посматраче. А на њему се са „убедљивих 55 одсто гласова“, реши „последње питање које распадом СФРЈ још није решено“ [13](#).

"Гаранције да не постоје елементи сепаратизма", тврди још Бајатовић, "јесу то што је усвајање статута обавеза прописана Уставом и што Статут мора да прође и Скупштину Србије, а постоји и јавна расправа којом се може избацити нешто што можда представља проблем" [14](#). Пазите само логику нашег руководиоца! Гаранција је то "што је усвајање статута обавеза прописана Уставом" – као да је Устав прописао обавезу

да се донесе управо овакав, аутономашко-сецесионистички статут! Гаранција је то "што Статут мора да прође и Скупштину Србије" – као да једна скупштинска већина постоји у Војводини, а друга у Србији, па ће сецесионистички Статут аутоматски бити заустављен

у другој скупштини! Коначно, гаранција је то "што постоји и јавна расправа којом се може избацити нешто што можда представља проблем" – као да је јавна расправа до сада било шта поправила, као да скупштина Војводине, гласовима ДС, ЛСВ, Г17, СВМ и Бајатовићевог СПС-а, није усвојила овај јадни документ у стању у коме је он и настао.

Али, пошто је јавност озбиљно схватила Бајатовићеве позиве на јавну расправу и почела захтевати да сама скупштина АПВ из предлога статута избаци оне најдиректније противуставне чланове, Бајатовић се поново огласио. Он је сада мудро објаснио да "Статут Војводине не би требало враћати на поновно разматрање у покрајинску скупштину јер је већ усвојен" [15](#). О, мудрости свеколике - јер је већ усвојен! Па управо о томе је реч да је јавна расправа показала да Статут не ваља и да га треба променити! Па управо о томе је реч што се предлог статута мора променити да би био уставан! А он се може променити само у скупштини АПВ – без обзира што је он тамо "већ усвојен"!

"У Србији још увек има различитих мишљења, када је у питању Статут АПВ ", уочава још Бајатовић, "али оно што је сигурно то је да не треба дозволити да се Статут упоређује са покушајима дезинтеграције Србије" [16](#). "Не треба дозволити " – обратите пажњу! Је ли то Бајатовић хоће да нам забрани да се сетимо свог искуства са Уставом из 1974. (односно, са уставним амандманима из 1971)? Нису ли нас и тада исти такви партијски мудраци убеђивали да "нема опасности од дезинтеграције земље"? Нису ли нас и тада позивали на "јавну расправу" (да би затим хапсили све који би посумњали у бајку како "нема опасности од дезинтеграције")? Нису ли нас и тада успављивали причама да "још увек има различитих мишљења", али да народ ништа не треба да се брине, јер ће све бити лепо "испеглано" у "правно-техничкој редактури" и "пратећим законима"? И шта је после тога било? Како се све то "пеглање" и "уштивавање" завршило? Забога милога, да ли Бајатовић и остали стварно мисле да су Срби од јуче? И да ће ова самодеструктивна прича тако лако да прође?

"Бесмислено је то спочитавање актуелној војвођанској администрацији", објашњава нам даље Бајатовић, "да води аутономашку политику. Па ко су аутономаши у Војводини? Ако гледамо доминантне странке у покрајинској власти, у ту категорију ДС напосто не спада. Јер, погледи ДС-а и СПС-а на аутономију Војводине поклапају се у 95 процената детаља. А ми сигурно нисмо аутономаши" [17](#). Да, чланство СПС-а није. Али, то би се тешко могло рећи за Председника Покрајинског одбора и за онај део руководства СПС-а на нивоу Војводине, који га подржава [18](#). Са свима њима се, изгледа, дешава што и са Пајтићем и новосадским огранком ДС-а. И једни и други су се толико осамосталили, од свог партијског центра, да су примили типично гесло политичких феудалаца: "Краљу у престоници част, мени на терену власт".

Пајтић и Бајатовић заправо желе што веће институционалне надлежности за АПВ, само да би њихова лична власт била већа. Зато су изненада постали браниоци статута, већи чак и од лидера "аутохтоних војвођанских странака". Јер, ови други се само боре за аутономашку идеју, надајући се да ће, по њеном остварењу, део колача припасти и њима. Пајтић и Бајатовић, међутим, већ сада се налазе на власти. Њима свако институционално проширење покрајинских надлежности на терену одмах доноси плен. Зато су обојица тако залегли да изгурају овај Статут. Зато су обојица кренули да испредају бајке како овај статут "јача Србију". Зато су се обојица растрчали да нас увере како овај статут "отвара нове економске перспективе за Србију". Да, овај статут некога јача. Али, то није Србија. Да, овај статут отвара економске перспективе. Али, не за Србију.

Изневеравање чланства, издаја традиције

Обични чланови СПС, нарочито они у Војводини, били су згрожени Бајатовићевим аутономашењем. То се најбоље може видети из коментара, који су ишли уз Бајатовићеве наступе. "Како може овај Бајатовић, као члан СПС-а, овако трабуњати?", пита се у коментару читалац "Политике" потписан као Слободан Обреновић [19](#). "Данаш њим даном напуштам чланство овакве СПС", огорчен је Обреновић и додаје за СПС: "Она је подршком аутономије Војводине себи изрекла смртну пресуду. У њој ће остати само пробисвети и лажови!". "За `кило меса`, односно за свој ситносопственички интерес и своје бедне функције `убијају бика`, односно своју отаџбину", протестује други читалац

[20](#)

. "Пристајање на аутономашки статут Војводине биће последњи ексер у ковчегу СПС-а као политичке странке", каже трећи

[21](#)

. "Честитам Душану Бајатовићу рађање независне и самосталне Војводине", пише четврти, "за коју се изборио заједно са својим пајтосима, војвођанским сецесионистима. Пајтићем, Касом и Чанком. Добро јутро, Војводино. Лаку ноћ, СПС!"

[22](#)

.

Овакво огорчење чланства СПС, због Бајатовићеве аутономашке политике, свима је било потпуно разумљиво – осим, ваљда, руководству СПС-а. Слободан Милошевић је, својремено, начинио многе грешке. Али, он је Србији у наслеђе оставио макар три ствари, три тековине: 1. Дејтонски споразум, као јамство постојања Републике Српске; 2. резолуцију 1244, као оверени власнички лист над Косовом, и, 3. уставно сузбијено аутономаштво и обновљен суверенитет Србије у Срему, Банату и Бачкој. И док на прва два дела баштине насрћу моћне стране силе, чему се Србија само ограничено може супротставити, овај трећи део поткопава се првенствено изнутра, од стране политичких

снага које су у самој Србији. Парадоксално је да је једна од тих главних деструктивних снага управо Социјалистичка партија Србије! Тачније, то је њено покрајинско руководство.

Иронија историјске судбине јесте да управо Милошевићева партија, све певајући и играјући од "ЕУ-форије", прихватањем статута Војводине, заједно са Чанковим лигашима, Јелком Кацином и осталим провереним "српским пријатељима", закива последњи клин у мртвачки ковчег у којем се сахрањује Милошевићево национално постигнуће. То постигнуће можемо критиковати, и са становишта утрошених ресурса, и са становишта реализованог потенцијала. Оно је могло, а можда и морало, да буде далеко веће. Али, колико је, толико је. То је оно што данас имамо, и то је оно што данас бранимо. И ма колико да је то мало, то је ипак далеко веће од свега што су српски политичари урадили, после 2000. године. Да не говоримо колико је то бескрајно веће од свега што је СПС урадио после Слободана Милошевића.

Добра страна агоније око Статута Војводине јесте та што су макар маске пале. После свих правних и политичких анализа, после свих упозорења забринуте јавности, после свих апела српске интелигенције, више нико не може да каже – јао, па нисам знао. Знали сте и знате! Погледајмо истину у очи: усвајање оваког статута јесте директна издаја српских националних интереса. Не треба много памети да се види шта ће се, након усвајања статута, дешавати северно од Саве и Дунава. Не треба много памети па видети надолazeћу националну катастрофу. Не дугорочно, не за 100 година, већ у врло кратком временском року. Њу ћемо доживети ми, не наши унуци!

Овај Статут је вероватно најсрамније изневеравање свега што су наши преци учинили у очувању Срба у Срему, Банату и Бачкој. Можда се Срби из Српске Крајине нису могли очувати на својим вековним огњиштима. Можда се Срби из Црне Горе нису могли задржати у државном јединству са Србијом. Можда се Срби са Косова нису могли спасити. Можда су исувише јаке биле те спољашње силе које су нас уништавале и распарчавале. Али, забога, очување Срба из Војводине, у овој историјској фази, још увек само од нас зависи! Зар је могуће да смо толико слепи да то не видимо? Зар је могуће да ћемо, из своје лењости и глупости, направити још једну кобну историјску грешку?

Ивица Дачић изгледа да је, у последњи час, то схватио. Он је политички "прикочио". Тиме је вероватно спасао своју странку од изборног и историјског слома. Али, има једна странка, далеко већа и значајнија, која још ћути. Има једна странка од које једино зависи хоће ли статут, у овом отровном облику, проћи у српској скупштини. Има једна странка

од које зависи хоће ли Србија још једном бити "модернизована", тако што ће бити - распарчана. Од те странке, дакле, зависи судбина српске Војводине. Од те странке зависи судбина Србије. И Дачић је схватио. И Палма је схватио. Хоће ли коначно и они схватити?

(Краћа верзија овог чланка објављена је у "Печату" бр. 50)

Фусноте:

1. <http://www.rtv.rs/> [^] 2. Види мој текст, од 28. августа "Војвођански
`Правитељствујушћи совјет`" (<http://www.nemasale.rs/>), као и
текст од 25. септембра "Амбасадор Војводине у ЕУ" (<http://www.nemasale.rs/>
); од изузетног значаја, током октобра 2008, биле су одличне правне анализе Статута из
пера Ратка Марковића (<http://www.nemasale.rs/>
) и Косте Чавошког (<http://www.nemasale.rs/>
); за контра-аутономашку аргументацију су, затим, биле важне и критичке анализе
Статута које су, у новембру 2008. одн. јануару 2009, израдили ДСС (<http://www.nemasale.rs/dokumenti/>
) и СНС (<http://www.nemasale.rs/>
); такође су, током јесени 2008, врло утицајни били и аналитички чланци Душана
Ковачева (<http://www.nemasale.rs/>
) , Бранка Радуна (<http://www.nemasale.rs/>
) , Александра Павића (<http://www.nemasale.rs/>
) , Владе Ђурића (<http://www.nemasale.rs/>
) и, наравно, Ђорђа Вукадиновића (текстови:
[Више од аутономије, мање од независности](#)
,
[Полуустав за полудржаву](#)
,
[Нога у вратима](#)
).
[
[^](#)
]

3. Интервју за "Дневник", пренесен у:

<http://www.autonomija.info/>

[
^
_]
]

4.

<http://www.rtv.rs/>

[
^
_]
]

5.

<http://www.vesti.rs/exit/>

[
^
_]
]

6.

<http://www.nspm.rs/hronika/dusan-bajatovic-statut-vojvodine-ne-rastura-srbiju.html>

[
^
_]
]

7. Интервју за "Дневник", исто.

[
^
_]
]

8. Исто.

[
^
_]
]

9.

<http://www.nemasale.rs/kontroverze-oko-statuta/ira-i-vojvodjanski-secesionisti.html>

[
^
_]
]

10. У Бајатовићевом извођењу тај аргумент гласи: "Немајући шта друго да понуде, аутори прозивки на рачун текста новог покрајинског статута лансирају смешне приче о издаји и којечему сличном, заборављајући, изгледа, на то да је у Војводини некаква издаја могућа само ако српски народ изда сам себе" (интервју за "Дневник", исто).

[
^
_]
]

11. Види, рецимо, мој текст

<http://www.nemasale.rs/>

[
^
_]
]

12.

<http://www.nemasale.rs/kontroverze-ok-statuta/ira-i-vojvodjanski-secesionisti.html>

[
^
_]
]

13. То је формулација коју аутономаши јако воле да користе; види тачне наводе у мом чланку:

<http://www.nemasale.rs/>

[
^
_]
]

14.

<http://www.vesti.rs/exit/Bajatovic-Ne-postoje-elementi-separatizma-u-Statutu-Vojvodine.html>

[
^
_]
]

15.

<http://www.politika.rs/rubrike/vesti-dana/Statut-Vojvodine-ne-rastura-Srbiju.sr.html>

[
^
_]
]

16.

<http://www.politika.rs/rubrike/vesti-dana/Statut-Vojvodine-ne-rastura-Srbiju.sr.html>

[
^
_]
]

17. Исто.

[
^
_]
]

18. Рецимо, Живорад Смиљанић, заменик шефа посланичке групе СПС-а у скупштини Војводине, у уторак, 10. фебруара, дакле три дана након Дачићевог одбацивања Статута, у изјави за “Новости” подржао је Бајатовића: "Не видим ништа спорно у статуту, ни сада ни пре четири месеца када смо ми социјалисти гласали за тај документ" (

<http://www.nemasale.rs/vesti/vanu-bez-uporista-u-statutu.html>

).

[
^
_]
]

19.

<http://www.politika.rs/>

[
^
_]
]

20. Исто.

[
^
_]

]
21. Исто.

[
[^](#)
]

22.
<http://www.sps-novisad.org/forum/>

[
[^](#)
]